Тетяна ГІДЖЕЛІЦЬКА,
методист НМЦ професійного розвитку педагогічних та керівних працівників установ і закладів дошкільної та загальної середньої освіти ХОІППО ім.А.Назаренка

Компетентнісний дизайн сучасного уроку інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут» у контексті НУШ

Вступ

Нова українська школа акцентує увагу на формуванні самостійних, відповідальних, емоційно й соціально зрілих громадян, здатних ефективно застосовувати набуті компетентності в реальному житті. Ключовим у цьому процесі є компетентнісний підхід, спрямований на розвиток умінь, цінностей і ставлень, які дитина зможе використати в реальних життєвих ситуаціях, а не лише на уроці.

Інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут» є прикладом реалізації цього підходу. Він орієнтований на формування життєвих компетентностей, які безпосередньо впливають на якість і безпеку життя людини. Ефективність курсу визначається якістю організації уроків, добором практикоорієнтованих видів діяльності, активною участю учнів і постійним використанням формувального оцінювання.

Мета курсу полягає не лише у передачі теоретичних знань, а й у розвитку в учнів здатності застосовувати їх у реальних життєвих ситуаціях, формуванні відповідальності, критичного мислення, емоційного інтелекту та навичок співпраці.

Навчальні заняття організовуються на засадах практичності та інтерактивності з урахуванням актуальних потреб учнів. На уроках створюється безпечний простір для прийняття рішень, відпрацювання алгоритмів дій у нестандартних ситуаціях та виховання культури турботи про себе та інших. Це закладає надійну основу для здорового, безпечного та щасливого майбутнього випускника.

У контексті реформи НУШ структура уроку набуває нового змісту: вона не лише впорядковує навчальний процес, а й транслює цінності партнерської взаємодії, діалогу та прозорого оцінювання, що сприяє розвитку самостійності й відповідальності учнів.

Основна частина

Сучасний урок курсу «Здоров'я, безпека та добробут» проєктується як простір розвитку ключових «м'яких навичок» (soft skills):

● критичне мислення - здатність аналізувати потік інформації, відрізняти факти від фейків та оцінювати достовірність джерел;

● комунікація та командна робота - навички досягнення домовленостей, розподілу ролей у групі та спільної відповідальності за кінцевий результат;

● цифрова компетентність та медіаграмотність - не лише вміле користування гаджетами, а й розуміння механізмів функціонування цифрового середовища та захисту власної цифрової ідентичності;

● емоційний інтелект і саморефлексія - усвідомлення власних емоцій під час онлайн-взаємодії, розвиток емпатії та здатність до саморегуляції у стресових ситуаціях.

Розвиток цих навичок визначає логіку побудови та зміст заняття.

Урок у НУШ зазнає справжніх змін лише тоді, коли вчитель змінює власну роль - від «лектора» до помічника й фасилітатора, перестаючи бути єдиним джерелом знань і стаючи організатором освітнього процесу, який спрямовує діяльність учнів та створює умови для їхньої самостійності, активності й відповідальності.

Основними характеристиками такої позиції є:

● формулювання відкритих запитань замість надання готових відповідей, що спонукає школярів до аналізу та критичного оцінювання інформації;

● акцент на практичній значущості знань, коли пріоритетом стає не запам'ятовування фактів, а здатність застосовувати їх для безпеки та підвищення якості життя;

● готовність до живого діалогу, адже обговорення реальних історій часто виходить за межі плану;

● створення психологічно безпечного середовища, де помилка розглядається як невід'ємна частина навчання та ресурс для формування компетентності.

Фасилітація передбачає атмосферу довіри й партнерства, у якій кожен учень має право на помилку та можливість її усвідомити. Саме через аналіз власних дій формується справжня життєва компетентність. Учитель-фасилітатор не веде учня «за руку», а створює умови, за яких дитина вчиться самостійно прокладати маршрут у складному цифровому та соціальному світі.

Компетентнісний дизайн уроку передбачає проєктування освітнього процесу не від теоретичного змісту, а від очікуваних результатів навчання. У центрі такого заняття - діяльність учнів, спрямована на формування умінь, ціннісних ставлень та сталих моделей поведінки.

Сучасний урок не обмежується передачею знань, а стає точкою перетину кількох освітніх галузей, що забезпечує цілісне сприйняття світу учнями:

● Соціальна та здоров'язбережувальна галузь: вивчення норм онлайн-взаємодії, збереження ментального здоров'я та захист від інформаційного тиску та маніпуляцій.

● Громадянська та історична галузь: ознайомлення з правовими основами захисту прав споживачів та юридичною відповідальністю за цифрову поведінку.

● Інформатична галузь: відпрацювання практичних навичок захисту персональних даних та вміння безпечно користуватися сервісами під час онлайн-купівель.

● Психологічна складова: розуміння механізмів маніпуляції та запобігання формуванню залежної поведінки в мережі.

Такий формат роботи вчить підлітків бачити прямий взаємозв'язок між їхніми діями у віртуальному просторі та особистим добробутом у реальному житті.

Щоб наочно продемонструвати переваги компетентнісного дизайну, порівняємо традиційну модель викладання із моделлю НУШ, яку ми реалізуємо в межах інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут».

Таблиця 1

Порівняння моделей навчання: традиційний підхід / компетентнісний дизайн

Критерій	Традиційний підхід	Компетентнісний дизайн (НУШ)
Формулювання теми	Назва параграфа: «Інформаційна безпека та правила поведінки в мережі»	Проблемний запит: «Як мені захистити свої дані та гроші в цифровому світі?»
Очікувані результати	Знає визначення термінів «фішинг», «спам», «пароль». Може перелічити ризики	Діє за моделями: розпізнає фішинг, маніпуляції, захищає права споживача (згідно з індексами СЗО галузі)
Роль учня	Об'єкт навчання: слухає, записує визначення, переказує текст підручника	Суб'єкт навчання: дослідник, «цифровий детектив», який розв'язує реальні кейси
Методи навчання	Пояснювально-ілюстративні (розповідь вчителя, читання тексту підручника)	Діяльнісні: аналіз ситуацій, рольові ігри, кейс-стаді, тренінги.
Рефлексія	Фронтальне опитування: «Що ви дізналися сьогодні на уроці? Чи було вам цікаво?»	Усвідомлення користі: «Як це допоможе мені?», «Яку пораду дам батькам щодо онлайн-покупок?», «Що я застосую вже сьогодні, щоб не стати жертвою шахраїв?»
Оцінювання	Контроль знань (тести на відтворення фактичної інформації)	Формувальне оцінювання: саморефлексія, оцінка поступу вмінь, зворотний зв'язок

Для курсу «Здоров'я, безпека та добробут» компетентнісний підхід означає перехід від простого пояснення правил до їх практичного осмислення та застосування. Логіка такого уроку вибудовується за вектором: життєва ситуація → проблема → пошук рішень → усвідомлення наслідків → рефлексія.

Розглянемо трансформацію традиційного змісту на прикладі теми для 8 класу: «Інформаційна безпека. Небезпечні онлайн-спільноти. Правила безпеки в інтернеті. Вигоди й недоліки купівлі в інтернеті» (згідно з модельною програмою «Здоров'я, безпека та добробут. 7-9 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (авт. Воронцова Т.В., Пономаренко В.С., Андрук Н.В., Лаврентьєва І.В., Хомич О.Л.)).

1. Старт уроку: емоційне налаштування та актуалізація.

Цей етап поєднує створення психологічного комфорту із фокусуванням на реальній проблемі. Замість формальної перевірки присутніх ми занурюємо учнів у контекст їхнього цифрового життя:

● Вправа «Цифровий барометр»: школярі позначають на інтерактивній або символічній шкалі свій емоційний стан після ранкового перегляду стрічки новин чи соцмереж. Це дозволяє вчителю оцінити ментальний фон класу.

● Діалог-активатор: коротке обговорення останнього цікавого застосунку чи тренду, що формує атмосферу партнерства та довіри.

2. Входження в тему: формулювання проблеми.

У НУШ урок розпочинається не з оголошення назви параграфа, а з життєвого виклику. Проблемний запит уроку: «Як безпечно діяти в цифровому середовищі, щоб захистити себе, свої права та добробут?»

Таке формулювання миттєво змінює рольову модель: учень перетворюється з пасивного слухача на активного дослідника. Для ефективного «входження» в тему вчитель може використовувати різні варіанти подачі проблемної ситуації:

Варіант А. Візуальний аналіз (кейс-ілюстрація)

Інструмент: на екрані демонструється реальний скріншот фішингового повідомлення (наприклад, «виграш смартфона» або «термінова заміна пароля»).

Запитання-провокація: «Перед вами повідомлення, яке отримав ваш однолiток. Це подарунок долі чи пастка? За якими ознаками ми можемо це встановити вже зараз?»

Хід роботи: учасники аналізують повідомлення, виділяючи ключові елементи (заголовок, стиль мовлення, посилання). Вчитель спрямовує дискусію на пошук «червоних прапорців»: емоційного тиску, поспіху, обіцянки винагороди тощо.

Результат: учні вчаться не просто вірити на слово, а перевіряти факти, що захищає їх від обману.

Варіант Б. Соціальний досвід (сторітелінг)

Інструмент: повчальна історія про підлітка, який придбав кросівки в Instagram за пів ціни, але замість товару отримав заблокований акаунт продавця і втрачені кошти.

Запитання для обговорення: «Хто в цій ситуації відповідальний за втрату коштів? Чи існують «запобіжники», які могли б врятувати добробут покупця?».

Хід роботи: після емоційної реакції учнів організовується дискусія про відповідальність сторін. Учитель акцентує увагу на «запобіжниках» - перевірці відгуків, використанні офіційних сайтів, безпечних способах оплати. У групі формулюються практичні висновки: як уникати подібних ситуацій у майбутньому та які правила цифрової й фінансової безпеки слід засвоїти.

Результат: формування емпатії та усвідомлення, що фінансова безпека напряму пов'язана з критичним мисленням і відповідальною поведінкою. Це створює міцний зв'язок між темою уроку та реальним життям.

Варіант В. Думка класу (опитування в реальному часі)

Інструмент: інтерактивні платформи Mentimeter або Kahoot. Учням пропонується одне запитання: «Чи довіряєте ви онлайн-спільнотам, які обіцяють легкий заробіток за виконання простих завдань?».

Запитання для обговорення: «Подивіться на результати опитування. Чому наші думки розійшлися і де пролягає межа між вигодою та ризиком?».

Хід роботи: учні висловлюють свою думку шляхом голосування, результати миттєво з'являються на екрані. Вчитель акцентує увагу на розбіжностях, підводячи до висновку, що безпека визначається правовими нормами та критичним мисленням.

Результат: отримання миттєвого зрізу думок класу. Учні усвідомлюють необхідність знати свої права й інструменти захисту навіть у межах однієї групи з різними рівнями довіри.

Варіант Г. Експертна позиція (юридична консультація)

Інструмент: зачитування фрагменту «Умов використання» соцмережі з пунктом про передачу персональних даних третім особам.

Запитання для обговорення: «Якби ви були юристами, які б три поради дали користувачу, щоб його приватність не стала товаром?».

Хід роботи: учні в ролі «юристів» формулюють рекомендації (налаштування приватності, уникнення сумнівних сервісів тощо). Дискусія переходить до теми законодавчого регулювання та міжнародних норм.

Результат: учні розуміють, що приватність - це їхнє право, а погодження з умовами соцмереж - це серйозний договір.

Незалежно від обраного варіанту, вчитель-фасилітатор не дає готових відповідей. Мета цього етапу – показати учням, що для розв'язання ситуації їм необхідні додаткові знання.

3. Спільне визначення цілей: очікувані результати та критерії оцінювання.

Після того як учні прийняли проблемну ситуацію, важливо перетворити їхнє зацікавлення на чіткий план дій. У компетентнісному дизайні цілі уроку не диктуються вчителем, а проєктуються спільно. Це забезпечує суб'єктність учня: він розуміє, навіщо і чому навчається, а отже, бере відповідальність за власний поступ.

Дизайн цього етапу спирається на орієнтири для оцінювання, визначені Державним стандартом базової середньої освіти, які конкретизуються в очікуваних результатах модельних програм. На уроці ці результати трансформуються у зрозумілі для учнів цілі, які вони самостійно формулюють відповідно до поставлених завдань:

Таблиця 2

Проєктування цілей уроку відповідно до Державного стандарту базової середньої освіти

Орієнтири для оцінювання за ДСБСО (додаток 16)	Цілі	Суть
Пояснює законодавче підґрунтя економічних процесів (свої права та обов'язки, захист прав споживачів тощо) [9 СЗО 4.9.2-5]	«Я зможу захистити свої кишенькові гроші під час онлайн-покупок, знаючи права споживача»	Розуміння алгоритмів захисту в разі порушень під час онлайн-купівель
Діє за стандартними моделями у разі виникнення небезпеки певного характеру [9 СЗО 2.4.1-4]	«Я створю власний алгоритм «Зупинись → Перевір → Йди далі» для розпізнавання фішингу та маніпуляцій»	Вміння застосовувати готові протоколи безпеки при зустрічі з шахрайством
Керує власною поведінкою для збереження здоров'я й добробуту (власного та інших осіб) [9 СЗО 2.4.1-5]	«Я навчуся контролювати свій «цифровий слід» та емоції під час онлайн-спілкування»	Усвідомлена саморегуляція: захист персональних даних та оцінка наслідків рішень

Учитель може обрати один із прийомів для візуалізації цих цілей:

● Прийом «Мапа маршруту»: на дошці або у спільному документі (Padlet) учні фіксують запит: «Що я хочу дізнатися сьогодні, щоб почуватися в безпеці?».

● Прийом «Знаю → Хочу дізнатися → Навчився»: заповнення перших двох колонок таблиці дозволяє актуалізувати наявний досвід та сформулювати запит на нові інструменти захисту.

● Метод «Контракт на результат»: спільне погодження критеріїв успіху:

1. Я можу назвати 3 ознаки шахрайського сайту.

2. Я знаю, куди натиснути і кому повідомити про кібербулінг.

3. Я розумію, як перевірити надійність онлайн-продавця.

Визначення критеріїв на старті уроку знімає тривожність. Оцінювання стає не інструментом тиску, а навігатором у навчанні.

4. Дослідження теми: активна діяльність та діяльнісний підхід.

Оскільки сучасний восьмикласник є активним учасником цифрового світу, урок вибудовується як тренінг безпечної поведінки. Його головне завдання - навчити учнів перетворювати інформацію, яку вони бачать і чують в інтернеті, на власні висновки та практичні навички, що допомагають діяти відповідально й захищено у цифровому середовищі.

Основними методами, що забезпечують таку трансформацію є:

● Кейс-метод (аналіз ситуацій): розробка алгоритмів дій («Якщо бачу це - роблю так») на основі реалістичних сценаріїв.

● Кооперативне навчання: робота в малих групах для розвитку soft skills: командної відповідальності та вміння аргументувати думку.

● Створення лайфхаків: учні перекладають сухі правила підручника на зрозумілі поради для друзів та однолітків, роблячи знання близькими й корисними.

● Інтеграція фінансової та цифрової грамотності: поєднання фінансових навичок із цифровою безпекою під час аналізу торговельних майданчиків (розпізнавання ознак фінансового шахрайства та формулювання власних правил безпечного керування коштами в цифровому просторі).

Перехід до практичної частини уроку потребує особливої уваги, оскільки саме на цьому етапі формується командна відповідальність. Для того щоб занурити учнів у ролі експертів, учитель може обрати один із варіантів об'єднання у групи, залежно від динаміки класу та наявного часу:

● Варіант 1. «Тематичний пазл». Учні отримують картки з термінами («Фішинг», «Закон», «Конфіденційність»). Завдання - знайти однокласників, чиї терміни стосуються тієї ж сфери (технічної, правової чи психологічної). Це дозволяє актуалізувати поняття ще до початку роботи.

● Варіант 2. «Цифрові коди». Використання QR-кодів трьох кольорів, розміщених у різних куточках класу. Скануючи код, учень отримує коротке «секретне послання» від своєї майбутньої служби (кіберполіції, юристів або служби безпеки).

● Варіант 3. «Вибір експертизи». Учитель коротко презентує три напрями дослідження, і учні самостійно обирають групу, до якої хочуть долучитися, виходячи з власних інтересів (аналіз технічних помилок, захист прав чи психологія спілкування).

Формування груп здійснюється з урахуванням лімітного складу учасників, що забезпечує баланс і продуктивність роботи. Така варіативність дає змогу вчителю гнучко адаптувати урок - від швидкого розподілу за кольорами стікерів до більш глибокого занурення через логічні зв'язки

Робота в групах. Вправа «Цифровий детектив». Ця вправа є ключовою, бо дозволяє не лише виконати вимоги Держстандарту, а й відпрацювати навички, потрібні учням у реальних життєвих ситуаціях. Учні заздалегідь об'єднуються у три експертні групи («Кіберполіція», «Юристи», «Спеціалісти з безпеки»), кожна з яких розв'язує конкретну життєву ситуацію, використовуючи спеціально розроблені картки-кейси (див. Додаток 1). На основі аналізу учні готують власні рішення та первинні алгоритми безпеки, які згодом будуть зіставлені з експертними рекомендаціями.

Таблиця 3

Розподіл завдань для експертних груп у вправі «Цифровий детектив»

Експертна група	Об'єкт дослідження (кейс)	Завдання та індекс ДСБСО
«Кіберполіція»	Кейс А. «Примарний виграш»: повідомлення про виграш дорогого смартфона за умови оплати доставки та введення даних картки	Виявити технічні ознаки фішингу та створити алгоритм захисту коштів. [9 СЗО 2.4.1–4] (вміння діяти за моделями безпеки)
«Юристи»	Кейс Б. «Ілюзія вигоди»: товар в Instagram втричі дешевше ринкової ціни за умови 100% передоплати на приватну картку	З'ясувати, які права споживача порушено, та як перевірити надійність продавця. [9 СЗО 4.9.2-5] (захист економічних прав та обов'язків)
«Спеціалісти з безпеки»	Кейс В. «Пастка довіри»: запрошення у закриту групу з «ексклюзивним» контентом, що підштовхує до ризикованих дій	Розпізнати прийоми маніпуляції та налаштувати приватність профілю. [9 СЗО 2.4.1-5] (керування власною поведінкою для збереження здоров'я)
Методи навчання	Пояснювально-ілюстративні (розповідь вчителя, читання тексту підручника)	Діяльнісні: аналіз ситуацій, рольові ігри, кейс-стаді, тренінги.
Рефлексія	Фронтальне опитування: «Що ви дізналися сьогодні на уроці? Чи було вам цікаво?»	Усвідомлення користі: «Як це допоможе мені?», «Яку пораду дам батькам щодо онлайн-покупок?», «Що я застосую вже сьогодні, щоб не стати жертвою шахраїв?»
Оцінювання	Контроль знань (тести на відтворення фактичної інформації)	Формувальне оцінювання: саморефлексія, оцінка поступу вмінь, зворотний зв'язок

Як це працює на практиці? Замість того, щоб переказувати параграф, групи аналізують проблему та готують коротку «Пам'ятку безпечної дії». Вчитель-фасилітатор лише спрямовує дискусію: від емоційного «О, я б теж хотів такий приз!» до раціонального «Чому це повідомлення прийшло з невідомого номера і вимагає грошей?».

5. Формувальне оцінювання: зворотний зв'язок та підтримка.

У Новій українській школі оцінювання перестає бути засобом контролю і стає природним елементом навчання, що дозволяє коригувати освітню траєкторію учня в реальному часі. На уроці вчитель виступає наставником, надаючи підтримку за принципом: «Помітити успіх - підказати наступний крок».

Оцінювання на уроці реалізується через такі механізми:

● Діалоговий зворотний зв'язок: використання відкритих запитань, що стимулюють роздуми («Ви правильно помітили підозріле посилання, а як тепер попередити про це інших?»). Це створює атмосферу довіри та партнерства.

● Інструменти самооцінювання: учні самостійно фіксують рівень упевненості у власних уміннях через шкали або чек-листи. Це допомагає дитині чесно сказати собі: «це я вже вмію, а тут мені ще треба потренуватися».

● Рефлексійні картки: відповіді на запитання, що стимулюють перенос знань у життя («Яке правило безпеки я застосую у своєму смартфоні вже сьогодні?»).

Щоб зробити процес оцінювання динамічним, доцільно використовувати інтерактивні платформи, які забезпечують миттєву візуалізацію результатів.

Таблиця 4

Використання цифрових інструментів на різних етапах уроку

Роль інструментів у структурі уроку	Цифрові інструменти	Педагогічна мета
Актуалізація та налаштування	Mentimeter, Padlet	Створення «хмар слів» для виявлення асоціацій із кібербезпекою. Колективний збір скріншотів підозрілих повідомлень для аналізу
Дослідження та групова робота	Padlet, Canva	Спільний аналіз кейсів на віртуальних дошках. Створення інфографік та візуальних пам'яток безпечної дії
Перевірка навичок та рефлексія	Quizizz, Kahoot, LearningApps	Ігрові вправи на класифікацію контенту (безпечний/небезпечний) та закріплення знань про цифрові права

Такий підхід допомагає учням усвідомити власний поступ. Це перетворює академічні знання на дієві інструменти, які підліток готовий застосувати в реальному житті, що і є кінцевою метою інтегрованого курсу.

6. Підбиття підсумків та рефлексія.

Завершальний етап уроку - це перетворення спільних знань на особистий досвід учня. Презентація результатів роботи груп стає публічним підтвердженням набутої компетентності: учні демонструють створені авторські «алгоритми безпеки» (Canva/ватман) та захищають власні рішення кейсів.

Логічним підсумком дискусії стає отримання кожним учнем пам'ятки «Твій цифровий щит» (Додаток 2). Це дозволяє порівняти результати творчого пошуку груп із професійними порадами фахівців та отримати готовий інструмент для захисту свого добробуту в реальному житті.

У компетентнісному уроці рефлексія - це не просто формальне завершення, а момент усвідомлення підлітком власної сили та відповідальності у цифровому просторі.

Для індивідуального осмислення результатів використовується інструментарій особистого самоконтролю:

- Індивідуальний чек-лист самоперевірки. Учні оцінюють свої практичні навички за маркерами «Я можу...» та «Я знаю...». Заповнення такої форми в кінці уроку допомагає учням перетворити знання на персональний план безпеки:

Чек-лист самоперевірки

Твердження для самоаналізу	Так	Ні
Я можу самостійно відрізнити фішингове посилання від справжнього		
Я знаю щонайменше 3 ознаки шахрайського інтернет-магазину		
Я розумію, які персональні дані категорично не можна повідомляти незнайомцям		
Я знаю, куди звернутися, якщо мої права споживача порушено		
Я вмію перевіряти інформацію про «виграші» через офіційні джерела		
Я виконав/ла «Цифровий чек-ап» для свого смартфона (поставити галочку після виконання домашнього завдання)		

Позначка «Ні» стає для дитини не сигналом про «погану оцінку», а внутрішнім стимулом переглянути матеріал або звернутися за консультацією.

- Методика «Сьогодні. Завтра. Завжди». Цей інструмент структурує отриманий досвід у часовій перспективі:

Сьогодні: «Я зрозумів, як розпізнати фішингове посилання, і перевірив налаштування приватності у своєму профілі».

Завтра: «Я поясню друзям та батькам, чому не варто вступати в сумнівні онлайн-спільноти».

Завжди: «Я буду критично ставитися до будь-якої інформації, що вимагає моїх персональних даних чи грошей».

7. Домашнє завдання та інструктаж.

У контексті діяльнісного підходу домашнє завдання стає продовженням дослідження в реальних життєвих обставинах, де учень виступає експертом для своєї родини. Вчитель має надати чіткий інструктаж, акцентуючи увагу на практичній цінності виконання завдань для безпеки та добробуту всієї сім'ї.

Основним практичним елементом домашньої роботи є виконання індивідуального «Цифрового чек-апу» (Додаток 3). Завдання спрямоване на технічне налаштування безпеки власних гаджетів: «Проведіть аудит безпеки свого смартфона. Перевірте налаштування конфіденційності у власних соціальних мережах та допоможіть зробити це молодшим членам родини».

Додатково, на вибір учнів, пропонуються такі варіанти практикоорієнтованих завдань:

- Сімейний аудит: «Проаналізуйте разом із батьками надійність вашого улюбленого інтернет-магазину за вивченими на уроці критеріями (протокол https, аналіз відгуків, умови оплати)».
- Проєкт-лайфхак: «Створіть 3 короткі правила-лайфхаки для безпечного онлайн-шопінгу у форматі картки чи сторіз та обговоріть їх із рідними».

Чому це важливо для НУШ?

- Педагогіка партнерства: учень стає транслятором стандартів безпеки в родину, зміцнюючи зв'язок між школою та домом.
- Формування відповідальності: підліток усвідомлює, що його знання мають реальну ціну - захист фінансового добробуту сім'ї.
- Відсутність формалізму: замість запису «прочитати параграф», дитина отримує життєвий кейс із миттєвим результатом.

Висновок

Отже, можна констатувати, що організація уроку інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут» у системі Нової української школи - це динамічний процес, де фокус зміщується з пасивного засвоєння теорії на активне формування життєвої компетентності. Сучасне заняття перестає бути лише навчальною одиницею і перетворюється на безпечний простір для розвитку особистості, здатної критично мислити та відповідально діяти.

Ключовими факторами успіху такої організації освітнього процесу є:

● компетентнісний дизайн: спрямованість на те, щоб учень не просто володів інформацією, а вмів застосовувати навички безпечної поведінки для збереження добробуту в реальному житті;

● діяльнісний підхід: використання інтерактивних методів та групової взаємодії, що стимулює проактивну позицію школяра;

● формувальне оцінювання: створення ситуації успіху, надання конструктивного зворотного зв'язку та підтримка мотивації через постійну рефлексію.

Впровадження таких підходів дозволяє повною мірою реалізувати головну мету НУШ - виховання свідомого громадянина, готового до викликів сучасного світу. Учні завершують навчання не просто з купою знань, а з чітким розумінням, як берегти своє здоров'я та діяти відповідально. Таким чином, грамотно організований урок стає надійним фундаментом для успішної самореалізації дитини в майбутньому.

Додаткові матеріали

Додаток 1.
Картки-кейси для вправи «Цифровий детектив»

Інструкція для груп. Прочитайте ситуацію, проаналізуйте її з позиції вашої «служби» та підготуйте коротку відповідь (2-3 хв) для класу за планом:

1. У чому небезпека?
2. Як діяти правильно?

Картка № 1. Група «КІБЕРПОЛІЦІЯ»

Кейс «Примарний виграш».

Ситуація. Учень 8-го класу отримав у Telegram повідомлення: «Вітаємо! Твій номер обрано переможцем акції від великої мережі електроніки. Твій приз - iPhone 15! Щоб підтвердити особу та оплатити доставку (лише 180 грн), перейди за посиланням: https://apple-win-giveaway.net/claim та введи дані своєї картки».

Завдання:

1. Знайдіть у тексті технічні «червоні прапорці» (ознаки фішингу).
2. Поясніть, що станеться, якщо ввести дані картки на такому сайті.
3. Сформулюйте правило № 1 для перевірки посилань.

Картка № 2. Група «ЮРИСТИ»

Кейс «Ілюзія вигоди».

Ситуація. Ганна побачила в Instagram рекламу брендових кросівок зі знижкою 70%. Сторінка має 10 тисяч підписників, але коментарі під постами вимкнені. Продавець написав у дірект: «Залишилася остання пара! Ціна акційна, тому працюємо лише за 100% передоплатою на картку фізичної особи. Відправка сьогодні!».

Завдання:

1. Які права споживача порушуються при вимозі оплати на приватну картку (не ФОП)?
2. Чому вимкнені коментарі - це тривожний сигнал?
3. Як юридично правильно оформити покупку в інтернеті, щоб мати захист закону?

Картка № 3. Група «СПЕЦІАЛІСТИ З БЕЗПЕКИ»

Кейс «Пастка довіри».

Ситуація. Максим отримав запрошення у закриту Discord-групу «Тільки для обраних 8-класників». Адмін групи каже: «Тут ми ділимося відповідями на ДПА та крутими лайфхаками. Але щоб залишитися, ти маєш скинути скріншот налаштувань свого Google-акаунта та фото своєї вулиці/будинку. Це для того, щоб ми знали, що ти не «дорослий шпигун»».

Завдання:

1. Які методи маніпуляції (відчуття елітарності, залякування) тут використано?
2. Чим небезпечна передача таких персональних даних стороннім особам?
3. Які налаштування конфіденційності в соцмережах допоможуть уникнути таких «запрошень»?

Додаток 2.
Текст пам'ятки «Твій цифровий щит»

ПАМ'ЯТКА БЕЗПЕЧНОЇ ДІЇ В МЕРЕЖІ

1. ПРАВИЛО «ТРИ СТОП» ДЛЯ ПОСИЛАНЬ:

СТОП 1: Перевір домен. Справжні сайти не мають помилок у назві (наприклад, olx.ua, а не olx-dostavka.net).

СТОП 2: Перевір замок. Надійні сайти використовують протокол https:// (наявність іконки замка в адресному рядку).

СТОП 3: Не переходь за посиланнями з повідомлень про «виграші», які ти не очікував.

2. БЕЗПЕЧНИЙ ШОПІНГ:

1. Купуй лише на перевірених майданчиках, що використовують систему захисту платежів (наприклад, «Промоплата» або післяплата у відділенні).

2. Уникай передоплати на приватні банківські картки (ПІБ фізичної особи).

3. Май окрему віртуальну картку для онлайн-покупок із лімітом 0 грн.

3. ЗАХИСТ ПРИВАТНОСТІ:

1. Нікому й ніколи не повідомляй SMS-коди від банків, CVV-код картки (3 цифри ззаду) та паролі до акаунтів.

2. Регулярно проводь «цифровий аудит»: увімкни двофакторну автентифікацію, закрий доступ до своїх фото та номера телефону для незнайомців у налаштуваннях Telegram/Instagram

3. Пам'ятай: інтернет пам'ятає все. Твій «цифровий слід» має бути чистим.

Куди звертатися у разі біди? Кіберполіція України: 0 800 505 170 або через сайт cyberpolice.gov.ua.

Додаток 3.
Індивідуальна картка «Цифровий чек-ап: 5 кроків до безпеки»

Крок	Дія	Виконано
Подвійний захист	Увімкнув/ла двофакторну автентифікацію (через SMS або код) в Instagram, TikTok або Discord. Тепер ніхто не зайде в мій акаунт, навіть знаючи пароль	
Конфіденційність	У налаштуваннях Telegram (Приватність) приховав/ла свій номер телефону від усіх, крім контактів	
Фінансова безпека	Встановив/ла ліміт на оплату в інтернеті у банківському додатку (наприклад, 200 грн). Це захистить гроші, якщо дані картки потраплять до шахраїв	
Цифрова гігієна	Перевірив/ла дозволи додатків: вимкнув/ла доступ до камери, мікрофона чи геолокації тим іграм і сервісам, де це не потрібно для роботи	
Стійкість паролів	Створив/ла складний пароль (8+ символів: цифри, великі та малі літери). Перевірив/ла, щоб пароль від основної пошти не збігався з паролями від ігор чи соцмереж	

Використані джерела

1. Державний стандарт базової середньої освіти, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898. — Режим доступу: https://surli.cc/eujrfs

2. Дизайн уроку на засадах сучасних підходів до побудови освітнього процесу. — Режим доступу: https://surli.cc/atmitu

3. Модельна навчальна програма «Здоров'я, безпека та добробут. 7-9 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (авт. Воронцова Т. В., Пономаренко В.С., Андрук Н.В., Лаврентьєва І.В., Хомич О.Л.). — Режим доступу: https://surli.cc/woxnid

4. Метод кейсів: початкова школа і не тільки. — Режим доступу: https://surli.cc/dmszfd

5. Нова українська школа: порадник для вчителя / Під заг. ред. Бібік Н. М. — Київ: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. — 206 с.

6. Пометун О. І. Енциклопедія інтерактивного навчання. — Київ, 2007. — 141 с. — Режим доступу: https://surli.cc/anuleg

7. Сучасне навчальне заняття у контексті нової української школи. — Режим доступу: https://surli.cc/wixmnr

8. Урок, що розвиває критичне мислення: структура і методи (частина І). — Режим доступу: https://surli.cc/qnxyji